

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна

Полтавський національний педагогічний університет
ім В.Г.Короленка, м. Полтава, Україна

Інститут Європейської освіти м. Софія, Болгарія

L. N. Gumilyov Eurasian National University, Chemistry Department,
Astana, Kazakhstan

Plant and Soil Sciences Department University of Delaware, USA

Белорусская государственная орденов Октябрьской Революции и Трудового

Красного Знамени сельскохозяйственная академия. Горки, Білорусь

Національний аграрний університет Вірменії, Єреван, Вірменія

Опольський політехнічний університет, Польща

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**У міжнародної
науково-практичної Інтернет - конференції**

**"ЕФЕКТИВНЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ЕКОЛОГІЧНО-СТАБІЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ У
КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЇ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ:
АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ ТА
ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТИ"**

**21 грудня 2021 року
м. Полтава, Україна**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна

Полтавський національний педагогічний університет
ім В.Г.Короленка, м. Полтава, Україна

Інститут Європейської освіти м. Софія, Болгарія

L. N. Gumilyov Eurasian National University, Chemistry Department,
Astana, Kazakhstan

Plant and Soil Sciences Department University of Delaware, USA

Белорусская государственная орденов Октябрьской Революции и Трудового

Красного Знамени сельскохозяйственная академия. Горки, Білорусь

Національний аграрний університет Вірменії, Єреван, Вірменія

Опольський політехнічний університет, Польща

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ – КОНФЕРЕНЦІЯ

"ЕФЕКТИВНЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ЕКОЛОГІЧНО-СТАБІЛЬНИХ
ТЕРИТОРІЙ У КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЇ
СТІЙКОГО РОЗВИТКУ:
АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ ТА
ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТИ"

Збірник матеріалів

21 грудня 2021 року

***Свідоцтво ДУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації»
(УкрІНТЕІ)
№709 від 17 листопада 2021 року***

Друкується за ухвалою кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля (Протокол № 12 від 24 грудня 2021 року.)

Матеріали V міжнародної науково-практичної інтернет-конференції "Ефективне функціонування екологічно-стабільних територій у контексті стратегії стійкого розвитку: агроекологічний, соціальний та економічний аспекти" – 21 грудня 2021 року, Полтава – 314 с.

У збірнику представлені матеріали конференції за наступними напрямками: агроекологічні, соціальні та економічні передумови трансформації сільськогосподарських угідь в екологічно стабільні; агроекологічні основи раціонального використання земель для створення екологічно стабільних територій; агроекологічні, соціальні та економічні аспекти сільськогосподарського природокористування територій; методика та методологія оцінки стану довкілля, ефективності управлінських дій зі створення і функціонування екологічно стабільних територій; оцінка та аналіз еко-соціальної і економічної стабільності територій; підвищення ефективності використання, відтворення і охорони природних ресурсів на екологічно стабільних територіях; агроекологічні, соціальні та економічні складові ефективного функціонування екологічно стабільних територій.

Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, студентів й аспірантів вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських та переробних підприємств АПК різної організаційно-правової форми, працівників державного управління, освіти та місцевого самоврядування, всіх, кого цікавить проблематика розвитку екологічного господарювання, суспільства, сільського господарства й економіки.

Матеріали видані в авторській редакції.

Рецензенти:

Дегтярьов В. В. - доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри ґрунтознавства, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва, м. Харків

Харитонов М. М. - доктор сільськогосподарських наук, професор, керівник центру природного агровиробництва, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність даних та правильність посилань несуть автори наукових робіт

©Полтавський державний аграрний університет, 2021

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Писаренко В.М.	- завідувач кафедри "Захист рослин", доктор сільськогосподарських наук, професор. Професор кафедри "Екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля" доктор сільськогосподарських наук, ПДАУ
Тошко Крістов	- професор, директор інституту Європейської освіти, м. Софія, Болгарія
Гаспарян Г.А.	- протектор, завідувачий аспірантурою Національного аграрного університету Єреван, Вірменія.
Yuriy Sakhno	- Postdoctoral Fellow, Plant and Soil Sciences Department University of Delaware, USA
Іргібаєва І.С.	- доктор хімічних наук, професор, професор кафедри хімії Євразійського національного університету ім.Л. М. Гумільова, Казахстан
Онїпко В.В.	- доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка, м. Полтава, Україна
Іщенко В.І. -	- доцент кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології ПНПУ імені В.Г. Короленка (м. Полтава), Україна
Калініченко А. В.	- доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач відділу відновлювальних джерел енергії, Опольський політехнічний університет (м. Ополе, Польща);
Піщаленко М. А.	- кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАУ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова

Писаренко П.В.

- завідувач кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля; доктор сільськогосподарських наук, професор, академік Інженерної академії України

Відповідальний секретар

Галицька М.А.

- кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, завідувач науковою лабораторією Агроекологічного моніторингу, ПДАУ

Члени організаційного комітету

Самойлік М.С.

д.е.н., професор, кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАУ

Піщаленко М.А.

- кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАУ

Диченко О. Ю.

- кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАУ

Тараненко А. О.

кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАУ

Калініченко В.М. -

- кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАУ

ЗМІСТ

Розділ І. АГРОЕКОЛОГІЧНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ В ЕКОЛОГІЧНО СТАБІЛЬНІ.	13
ВПЛИВ ПОЗАКОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ ПШЕНИЦІ ТВЕРДОЇ ЯРОЇ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ЗЕРНА <i>Босенко Є. А.</i>	13
ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ М'ЯТИ ПЕРЦЕВОЇ НА ЛІКАРСЬКУ СИРОВИНУ <i>Оніщенко М.Ю.</i>	16
ВПЛИВ НОРМИ ВИСІВУ НАСІННЯ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ <i>Добровольський С.О.</i>	19
ВПЛИВ КОНКРЕТНИХ ҐРУНТОВО-КЛІМАТИЧНИХ УМОВ НА ФЕНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ, ДИНАМІКУ РОСТУ І РОЗВИТКУ ТА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ РОСЛИН <i>HYSSOPUS OFFICINALIS L.</i> <i>Бєлова Т.О., Міленко О.Г.</i>	22
ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ДОБРИВ У ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ <i>Вегеренко В.С.</i>	25
ВПЛИВ АГРОЕКОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ СОЇ <i>Соломон Ю.В.</i>	27
МАЧОК ЖОВТИЙ (<i>GLAUCIUM FLAVUM L.</i>) – ВАЖЛИВА ЛІКАРСЬКА КУЛЬТУРА В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ. <i>Бєлова Т.О.</i>	30
ВПЛИВ СТРОКІВ ЖИВЦЮВАННЯ ТА ТИПУ ПАГОНА НА УКОРІНЕНІСТЬ І РІСТ РОСЛИН ТРОЯНДИ <i>Бородай О.О.</i>	33

ВПЛИВ СТРОКІВ ЖИВЦЮВАННЯ ТА ТИПУ ПАГОНА НА УКОРІНЕНІСТЬ І РІСТ РОСЛИН ТРОЯНДИ

Бородай Олександра Олегівна
здобувач вищої освіти ступеня магістр
за спеціальністю 201 Агрономія
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава, Україна

В даний час накопичений великий досвід по благоустрою та озелененню міст та сіл створений багатий асортимент озеленювальних рослин та розроблено агротехніку їх вирощування [9], знайдено необхідні прийоми озеленення, специфічні для міст, визначено способи утримання зелених насаджень [2].

Рослинність, як стабілізуюча система, забезпечує комфортність умов проживання людей у місті [7], регулює (в певних межах) газовий склад повітря і ступінь його забрудненості, кліматичні характеристики міських територій [6], знижує вплив шумового фактора і є джерелом естетичного відпочинку людей; вона має величезне значення для людини [8].

Урожайність троянди при правильному догляді може досягати до 10 кг зеленої маси з одного квадратного метра на рік [10]. Не дарма квітникарство займає почесне місце серед найприбутковіших сільськогосподарських видів діяльності [1].

Ботанічні особливості роду *Rosa L.* найбільше виявлені у дикорослих видів. Найчастіше це кущі заввишки 0,5-2,5 м, проте деякі вічнозелені виткі види роз можуть підніматися по деревах на висоту до 10 м (роза Банкаса, роза Віхураяна). Дерев'яністі стебла і пагони роз майже завжди вкриті колючками різної величини [4]. Щодо форми колючки бувають прямі, зігнуті, округлі і плоскі. Непарноперисті, складні листки роз розміщуються на пагонах по черзі. Листок у більшості видів складається з 5-7 листочків, але іноді їх значно більше (9—11) [3].

Квітки двостатеві, одиночні, розміщені на кінцях гілок або зібрані у волотисті суцвіття [5]. У діаметрі квітка може досягати 11 см. Чашолистків і пелюсток у більшості видів 5, але іноді пелюсток дуже багато, наприклад у махрових роз. Щодо кольору пелюстки бувають рожеві, білі або жовті, а у садових роз забарвлення пелюсток дуже різноманітне. Численні тичинки і маточки розміщені на стовщеному квітколожі. Дикі рози більшості видів цвітуть один раз — навесні або на початку літа. Квітки з'являються на пагонах минулого року [10].

Тільки вічнозелені субтропічні види (роза китайська, роза великоприквіткова, роза індійська, роза гладка та інші) цвітуть на однорічних пагонах протягом усього літа з невеликими перервами [2].

Чимало квітників намагалися виростити троянди з живців, але далеко не всі досягли в цьому успіху. практикують кількома способів вирощування троянд із живців. Розмноження троянд живцями дає набагато надійніший результат, ніж щеплення або насіннєве розмноження, за рахунок своєї простоти і можливості здійснити його в будь-яку пору року, оскільки в якості живців підходять не тільки весняні пагони трояндового куща, а й стебла троянд із букета [5].

Метою наших досліджень було вивчити та проаналізувати вплив строків живцювання та типу пагона на укоріненість і ріст кореневласних рослин троянди. Для живцювання використовували, заготовлені з апікальної (А), медіальної (М) і базальної (Б) частин пагона. За схемою досліджу живцювання проводили у такі строки:

1. період інтенсивного росту пагонів (1-5 червня).
2. період уповільнення росту пагонів (1-5 липня).
3. затухання росту пагонів (1-5 серпня).

Живці представляли собою частину стебла з однорічного приросту, які заготовляли із апікальної (А), медіальної (М) та базальної (Б) його частини. Заготівлю живців проводили в ранкові години, коли в тканинах рослин був накопичений за ніч запас води. Зрізані пагони для захисту від пересихання вкривали вологою мішковиною і поліетиленовою плівкою.

Після висаджування живців на укорінювання через кожні 8-12 днів проводили спостереження за ходом регенераційних процесів, фіксували початок і масове калусоутворення, початок і масове утворення коренів, пробуджування бічних бруньок та їх проростання.

За результатами досліджень встановлено, що в усі терміни краще вкорінювались живці, які були заготовлені з тієї частини пагона, яка була напівздерев'янілою, дещо гірше укорінювались здерев'янілі, а пагони, заготовлені з трав'янистою консистенцією, гинули повністю, або відрізнялись дуже слабкою регенераційною здатністю.

Належить відмітити, що при оптимальних строках живцювання (червень, липень) число адвентивних коренів першого порядку, в розрахунку на один живець, залежно від сорту, а також від типу живця, було різним. Загальна довжина всіх коренів, у розрахунку на один живець, і висота надземної частини кореневласних рослин при ранніх строках висаджування були значно більшими, ніж при пізніх. Якщо при ранніх строках живцювання укорінені живці, які були заготовлені з медіальної частини пагона різнилися за розмірами кореневої системи, то при пізніх строках (серпень) вкорінювання вони були розвинені

набагато слабше і вимагали дорожчування до кондицій товарних гатунків протягом одного-двох вегетаційних періодів.

Потрібно зазначити, що укорінені живці одного й того ж року висаджування із застосуванням раннього живцювання мали більш розвинену кореневу систему і наземну систему, порівняно з іншими строками.

Укорінені живці заготовлені у першій декаді червня до кінця вегетаційного періоду мали добре розвинену кореневу систему і сформовану надземну частину.

Отже, для умов виробництва рекомендуємо проводити живцювання троянд у період з 1 по 5 червня та використовувати для цього медіальну частину пагону.

Бібліографічний список

1. Antonets, M. O., Antonets, O. A., Milenko, O. H., Sukhoviienko, A. A., & Vorvykhvist, M. S. (2021). The influence of ecological factors on typical response of lilies. *Bulletin of Poltava State Agrarian Academy*, (1), 43–54. doi: 10.31210/visnyk2021.01.05.
2. Вирощування троянд в Україні. Режим доступу: http://www.gardenia.ru/pages/rosi_023.htm.
3. Вирощування троянд в Україні. Режим доступу: <http://www.soncesad.com/index>.
4. Вирощування троянд у теплиці в Україні. Режим доступу: <http://www.homebiznes.in.ua/vyroschuvannya-troyand>.
5. Довбиш Н.Ф., Хархота Л.В. Біоекологічні основи прискореного розмноження культиварів видів роду *Rosa L.* на південному сході України. *Проблеми екології і охорони природи техногенного регіону: Межвед. сб. науч. работ.* -Донецк: Изд-во ДонНУ, 2008. - Вып. 8. - С. 54–60.
6. Миленко О. Г. Особенности энергосбережения в технологии выращивания сои. *Сборник научных трудов выпуск 12 «Современные энерго- и ресурсосберегающие, экологически устойчивые технологии и системы сельскохозяйственного производства».* Рязань. 2016. С. 112– 114. <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/9623>.
7. Міленко О.Г. Вплив агроекологічних факторів на врожайність сої. *Науковий журнал «Молодий вчений»* № 6 (21) червень, 2015 р. Частина 1. С.52–56.
8. Міленко О.Г., Белова Т.О., Зінченко Є.В. Особливості технології вирощування чебрецю звичайного. Матеріали IV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції "Ефективне функціонування екологічно-стабільних територій у контексті стратегії стійкого розвитку: агроекологічний, соціальний та економічний аспекти" 18 грудня 2020 року.

- Полтава, 2020. С. 55–59.
<http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/9968>.
9. Міленко О.Г., Бєлова Т.О., Щерба А.С. Особливості технології вирощування алтеї лікарської. Матеріали IV міжнародної науковопрактичної інтернет-конференції "Ефективне функціонування екологічно-стабільних територій у контексті стратегії стійкого розвитку: агроекологічний, соціальний та економічний аспекти" 18 грудня 2020 року. Полтава, 2020. С. 60–62.
<http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/9970>.
10. СТАТТІ.Особливості субстратів для висіву та живцювання (kardash.com.ua).